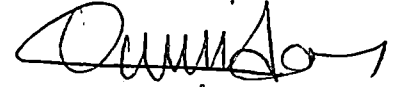

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *İçişleri Bakanı Ali YERLİKAYA* tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

Türkiye'nin ve özellikle bazı bölgelerinin/illerinin deprem riski yüksek olduğu tarihsel ve bilimsel olarak ortaya çıkmıştır. Bingöl, Muş, Van, Erzurum, Erzincan, İstanbul ve Çevresi, Maraş ve çevresi başta olmak üzere son yüz yıl içerisinde deprem yaşanmayan ve depremlerin tekrar etmediği bir bölge neredeyse yok gibidir. Özellikle metropol kentlerdeki deprem riskinin yaşanan acı tecrübelerle rağmen dikkate alınmadığı gereken politika değişikliklerinin yapılmadığı görülmektedir. 6-7 şiddeti üzerinde yaşanan Adapazarı, Erzincan, Niksar-Erbaa, Tosya-Ladik, Bolu-Gerede, Varto, Karlıova, Gönen, Gediz, Yenice, Lice, Erzurum, Çaldıran, Erzincan, Ceyhan, Gölcük, Düzce, Van, İzmir, Maraş depremlerinin saniyelerle ifade edilen süresi, yüz bine yakın yurttaşın ölümü ve yüz binlercesinin yaralanması ile sonuçlanmıştır.

6 Şubat 2023 depreminin üzerinden 24 ay geçmesine rağmen deprem sonucu evsiz barksız kalan, yakınlarını kaybeden, kendisi yaralanan ve engelli kalan yurttaşların yaşadığı sorunlara kalıcı bir çözüm bulunamamıştır. Depremde evleri yıkılan yurttaşların bir kısmının halen prefabrik evlerde ve çadırlarda kalmaktadır. 17 Ağustos 1999 yılında İstanbul ve Düzce Depremlerinin sonuçları esas alınarak bir deprem politikası geliştirilememiştir. Deprem vergilerine ilişkin tartışmalar sürekli kamuoyunun gündeminde.

Resmi verilerle 53 binden fazla kişinin saniyeler içinde yaşamını yitirdiği, milyonlarca kişinin ömür boyu etkisinde kaldığı 6 Şubat Depremi sonrasında da deprem riskinin devam ettiği, kalıcı bir dönüşüm politikasına dönülmediği, insanların yaşamlarını yitirmemesi için tedbirlerin alınmadığı görülmelidir.

Depremler önlenemediğine göre deprem durumunda alınabilecek önlemlere odaklanan politikalara öncelik verilmelidir. Yüzde 98'i aktif ve farklı deprem kuşakları üzerinde yer alan bir deprem ülkesi olarak Türkiye'de, birçok başlıkta deprem riskleri yüksektir. 30 Büyükşehir dışında kalan köylerde zorunlu deprem sigortası bulunmamaktadır. Türkiye genelinde binaların tasarımı, malzeme seçimi ve kullanımı açısından birçok risk artarak devam etmektedir. Birçok şehirde acil yıkılması gereken veya yıkım kararı alınmış olmasına rağmen yıktırılmayan on binlerce bina ve yapı mevcuttur. Bu duruma rağmen "İmar barışı" adı altında deprem risklerini arttıran bir uygulama hayata geçirilmiş ve imar planları kâğıt üzerinde kalan metinlere dönüşmüştür. Son İstanbul (2019), Elazığ (2020), İzmir (2020) ve Maraş-Hatay (2023) depremlerinin yeniden hatırlattığı "toplanma alanları sorunu" çözülmüş değildir. Ayrıca bu depremler Türkiye'nin deprem sorununun kalıcı olduğunu bir kere daha göstermektedir.

Depremlerde can kayıpları ve yaralanmaların önemli bir nedeninin yapı kalitesizliği ile ilgili olduğu bilinmektedir. Kar ve rant hırsı ile hızlı bir şekilde betonlaşarak dönüşen kentlerde olası bir deprem öngörüsü dikkate alınmamıştır. Büyük toplu konut projelerinde ve kentsel dönüşümlerde deprem riski göz ardı edilmemelidir. Depremlerde yaşanan can kayıplarının ve yaralanmaların önemli bir nedeni de ilk 72 saat içerisinde müdahalenin yetersizliğine bağlı risklerin yüksek olmasıdır. Özellikle nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu merkezlerde acil müdahale ekiplerinin hazırlıklı oluşu ve gerekli eğitimlerden geçirilmiş olması can kayıpları ve sakatlanmaların daha az olmasına imkan sağlamaktadır. Kentlerde altyapı, toplu ulaşım, yangından korunma gibi sistemler, deprem riski öngörüsüyle inşa edilmelidir. Yurttaşların deprem farkındalığı ve kendilerinin almaları gereken önlemler hakkında bilinçlendirilmesi için de gerekli girişimler başlatılmalıdır.

Bu bağlamda:

- 1) 6 Şubat 2023 ve sonrasında yaşanan depremlerde yaşamını yitiren sayısı kaçtır? Bu kişilerin yaş, cinsiyet, il dağılımı nedir? Yaşamını yitirenlerin ailelerine sunulan sosyo-ekonomik ve psikolojik destekler nelerdir?
- 2) 6 Şubat 2023 ve sonrasında yaşanan depremlerde yaralanan sayısı kaçtır? Bu kişilerin yaş, cinsiyet, il dağılımı nedir? Bu kişilerden kalıcı veya geçici olarak engelli kalan kişi sayısı kaçtır? Yaralı ve engellilere sunulan sosyo-ekonomik ve psikolojik destekler nelerdir?
- 3) 6 Şubat Depremi nedeniyle 2025 yılı itibarıyla halen kayıp olup haber alınamayan kişi sayısı kaçtır?
- 4) 6 Şubat 2023 ve sonrasında yaşanan depremlerde kamuya ait yıkılan bina sayısı kaçtır? Hangi ilde kaç kamu binası (okul, hastane, kışla, cezaevi, vb.) yıkılmıştır? Bu binaların yapım yıllarına göre dağılım sayıları nedir? Bu binaların yapım sürecinde sorumluluğu olan kamu görevlileri hakkında yürütülen bir soruşturma mevcut mudur? Bu binalar ne oranda imar affi kapsamında affedilmiştir?
- 5) Üzerinden 24 aydan fazla süre geçmesine rağmen depremzedelerin temiz su, barınma ve beslenme sorunları neden tam olarak çözülememiştir? Bu kapsamda hangi ilave tedbirleri alacaksınız?
- 6) Evi ve işyeri kullanılamaz duruma gelen depremzedelere kalıcı konut ve işyerleri hangi tarihlere kadar sağlanacaktır? Bu konuda depremzedelerin borçlandırılmaması amacıyla hangi tedbirler alınacaktır?
- 7) 10 ilde yaşanan ve on binlerce insanın yaşamını yitirdiği, yüz binlerin yaralandığı depremde kamusal hukuki ve vicdani sorumluluğu olduğu gerekçesiyle istifa eden kaymakam, vali, bakan yardımcısı, bakan ve kamu görevlisi sayısı kaçtır?
- 8) Türkiye’de yaşanacak depremlerde ölüm ve yaralanma risklerini azaltmak amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır?
- 9) Yurttaşların deprem mağduriyetlerini azaltmak amacıyla kamunun finanse ettiği bir deprem sigortası sistemi kurmayı planlıyor musunuz?
- 10) 2023 depremlerinde, deprem öncesinde, sırasında ve sonrasında görevini ihmal ettiği için insanların ölümüne ve yaralanmasına neden olduğundan tutuklu ve hükümlü olan veya yargılanan kişi sayısı kaçtır?